AFRIKAANTJES VAN DE RUBENSLAAN

Koos Kolenbrander

'Koopt nu planten voor uw tuin. Planten die bloeien tot de winter invalt'.
Met deze kleine annonce adverteerde Dirk de Rooij op 14 juni 1951 in het Bilthovens reclameblaadje 'De Aandacht' voor zijn kwekerij aan de Rubenslaan. Tot 1959 teelde Dirk jaarlijks afrikaantjes, viooltjes, knolbegonia's, dahlia's en snijbloemen op een perceeltje grond dat tussen de Rubenslaan en de Rembrandtlaan in Bilthoven-Noord lag. Binnen een denkbeeldige rechthoek die beide lanen met de Jan Steenlaan en de Van Ostadelaan vormen. Behoudens enkele advertenties in het documentatiecentrum van de historische vereniging is er in het gemeente-archief niets te vinden over Dirk's kwekerijtje. Volgens zijn nichtje, mevrouw W. Poortman-de Rooij, werkte Dirk van 1948 tot 1959 aan de Rubenslaan, aanvankelijk in dienst van de heer Reitsma en vanaf december 1951 als eigenaar.

Dirk de Rooij werd in 1905 in Maartensdijk geboren. Zijn vader was postbode. Het gezin telde zeven kinderen. Na de lagere school werkte Dirk een poosje in de tuin van de familie Oisterwijk Bruin op Roverestein aan de Maartensdijkseweg. Enkele jaren later begon hij voor zichzelf. Hij ging op een bakfiets met boter, kaas en eieren langs de deur. Bij het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog werd

Dirk de Rooij nog met zijn bakfiets met boter, kaas en eieren op de Dorpsweg in Maartensdijk

hij opgeroepen voor militaire dienst en vocht hij in Zeeland tegen de Duitsers. Dirk bleef vrijgezel. Hij woonde bij zijn getrouwde broer Willem de Rooij aan de Molenweg in Maartensdijk. Willem was melkboer. Beide broers waren tijdens de bezetting vrijgesteld van de Arbeidsinzet omdat ze voor de voedselvoorziening werkten. Toch is Willem tijdens de laatste razzia in januari 1945 door de Duitsers opgepakt en in Oostenrijk te werk gesteld.

De melkwinkel van Willem de Rooij aan de Julianalaan 14 in Bilthoven. De koperen ketel in de etalage werd nog elke dag gepoetst. Aan de rechterkant, niet zichtbaar op de foto, is nu nog het postkantoor op nummer 10.

In 1948 werd Willem de Rooij in Bilthoven filiaalhouder van de VUMI, de Verenigde Utrechtse Melk Inrichting. De melkfabriek stond aan de Amsterdamsestraatweg 320 in Utrecht. De familie De Rooij verhuisde in 1948 naar een melkwinkel annex distributiepunt aan de Julianalaan 14 in Bilthoven. Willem verdeelde dagelijks de melk over acht melkventers. Zelf ventte hij in Bilthoven-Noord. (Na het vertrek van De Rooij is er een jeansshop in gevestigd. Eigenaar Kerkhoff heeft het na enkele jaren laten afbreken en het huidige veel grotere pand laten bouwen (zie gevelsteen); de eerste winkel na de bouw was een Hema, nu een Blokker, red.)

De familie Reitsma

Dirk verhuisde met het gezin van zijn broer mee naar Bilthoven en ging in 1948 op de kwekerij van de heer IJnze Reitsma aan de Rembrandtlaan 13 werken. De familie Reitsma

kwam uit Friesland. IJnze is waarschijnlijk de stamvader van de Biltse tak van de familie. Hij werd op 2 maart1889 in Pietersbierum in Friesland geboren en was getrouwd met Botje Wiersma. Botje is op 3 februari 1882 in Midlum geboren. Hun zoon Tjeerd werd in 1922 in De Bilt geboren. In het Bilthovensch Adresboek uit 1927 staat de heer Reitsma vermeld als tuinman, wonende Van Ostadelaan 21 in Bilthoven-Noord.

Ongedateerde advertentie van Reitsma.

In advertenties uit de periode 1937-1950 staan steeds de gebroeders Reitsma. Ze woonden aan de Bilderdijklaan 94 te Bilthoven, hadden daar een bloemenmagazijn (winkel) en boden zich in de advertenties aan voor aanleg en onderhoud van tuinen. In een ongedateerde advertentie noemen ze zich tuinarchitect met een kwekerij aan de Rembrandtlaan 13, hun woonadres is Paltzerweg 67. Tjeerd, de in 1922 geboren zoon van IJnze en Botje, trouwt in 1946 met Johanna den Bok, in Almkerk geboren op 23 maart 1920. Tjeerd en Johanna woonden na hun trouwen ook aan de Paltzerweg 67 en vertrokken op 23 november 1951 naar Canada.

Kwekerij Rubenslaan

In de familie De Rooij gaat het verhaal dat hun oom Dirk de kwekerij in het voorjaar van 1951 van Reitsma heeft overgenomen, net voor diens vertrek naar Canada. Opvallend is dat Reitsma steeds adverteerde met zijn kwekerij aan de Rembrandtlaan, terwijl in de advertentie van Dirk de Rooij de kwekerij aan de Rubenslaan staat vermeld. Echter na vergelijking van staf- en kadasterkaarten van het perceel grond tussen de Rembrandtlaan en de Rubenslaan waarop de kwekerij zich bevond, blijkt dat er twee uitgangen waren, een aan de Rubenslaan en een aan de Rembrandtlaan. Aan de zijde van de Rubenslaan stond vooraan op het terrein een houten schuur. Op de kwekerij bevonden zich een broeikas, enkele broeibakken met platglas en een grote waterput waaruit de planten water kregen. Er wordt verteld dat aan de Rubenslaan, voor de ingang van de kwekerij, een grote bunker uit de bezettingstijd stond. Volgens

Koopt nu planten voor uw tuin. Planten die bloeien tot de winter invalt.
Kwekerij Rubenslaan.

Advertentie in "De Aandacht" van 14 juni 1951.

deskundigen bivakkeerde een luchtafweereenheid hier tijdens de Tweede Wereldoorlog.
Bij Dirk op de kwekerij werkte de heer Willems die aan de Goylaan woonde. Het zaad voor zijn plantjes kocht Dirk altijd bij de firma Bakker in Noord-Holland. Reeds vroeg in het voorjaar waren Dirk en Willems druk met zaaien, verspenen en oppotten van het zomergoed. Met een bakfiets en een transportfiets werd de oogst in de lente bij de klanten in Bilthoven en De Bilt bezorgd. Dirks familie kon altijd op de kwekerij terecht voor een gratis bloemetje of plantje. Dat waren meestal de niet verkochte plantjes en snijbloemen, waarmee ze hun eigen tuin konden opvrolijken of die ze als verjaardagscadeautje konden weggeven. De familie De Rooij was van gereformeerde huize. Terwijl zijn broer Willem zondag met zijn gezin naar de gereformeerde kerk aan de Julianalaan 42 ter kerke ging, bleef Dirk thuis. Iedere zondagmorgen speelde hij, wanneer hij alleen thuis was, op het orgel uit een zwart boek met gouden letters, de psalmen op melodie van Johannes de Heer.

De Rembrandtlaan gezien vanuit het terrein van de kwekerij. Aan de overkant Rembrandtlaan 54-56, de Windehof van Altrecht (foto Rob Herber).

Op hetzelfde moment waarop zijn broer Willem in 1959 de melkwinkel aan de Julianalaan verliet en zich vestigde in het nieuwe winkelcentrum aan de Planetenbaan, verkocht Dirk zijn kwekerij aan de Rubenslaan als bouwgrond. Hij verhuisde met het gezin van zijn broer naar de nieuwe winkel aan de Planetenbaan. Dirk heeft zijn broer nog zeker vijftien jaar in de winkel geholpen. Op 6 juni 1975 is hij overleden.